

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

IV.7006.271.2014.MCH

**Pan
Konstanty Radziwiłł
Minister Zdrowia
Warszawa**

Kontynuując działania mojej poprzedniczki na stanowisku Rzecznika Praw Obywatelskich w zakresie postulatów wprowadzenia do porządku prawnego przepisów urzeczywistniających ochronę zdrowia ludzi przed negatywnymi zjawiskami wywoływanymi przez urządzenia wykorzystujące siłę wiatru do produkcji energii elektrycznej (tzw. elektrownie wiatrowe), w szczególności hałas, infradźwięki, migotanie cieni, efekty stroboskopowe, etc., na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 *ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie oraz podjęcie – w mojej ocenie – niezbędnych działań legislacyjnych. Wyrażam przekonanie, że interdyscyplinarny charakter omawianego problemu wymaga współpracy z Ministrem Środowiska, Ministrem Infrastruktury i Budownictwa oraz Ministrem Energetyki.

Pragnę podkreślić, że do mojego Biura napływa coraz więcej skarg zaniepokojonych obywateli skarżących się na pogorszenie stanu zdrowia wywołane oddziaływaniem turbin wiatrowych, jak też same procedury lokalizowania i budowy farm wiatrowych, które w zakresie sposobów weryfikowania spełnienia przez nie norm ochronnych, nie są transparentne i przejrzyste. Obawy dotyczące bezpiecznego sytuowania elektrowni

wiatrowych zgłaszane są mi także osobiście w trakcie wizyt w odwiedzanych przeze mnie miejscowościach. W mojej ocenie istnieje pilna potrzeba podjęcia inicjatywy legislacyjnej, w wyniku której sytuowanie elektrowni wiatrowych w środowisku naturalnym ograniczy napięcia i konflikty społeczne oraz utwierdzi lokalne społeczności i opinię publiczną w przekonaniu, że prawo obowiązujące w tej materii bezwzględnie chroni środowisko, w tym zdrowie ludzi przed negatywnym oddziaływaniem tego rodzaju urządzeń.

Obecny stan prawny w omawianej dziedzinie zdaje się nie realizować w sposób dostateczny konstytucyjnego wymogu ochrony środowiska (art. 5 i art. 74 ust. 2 Konstytucji RP), ochrony zdrowia (art. 68 ust. 1 Konstytucji RP) i życia (art. 38 Konstytucji RP). Nadal bowiem brakuje instrumentów prawnych, za pomocą których właściwe instytucje badałyby faktyczny wpływ oddziaływania farm wiatrowych na środowisko, zarówno na etapie poprzedzającym realizację inwestycji, jak i na etapie jej eksploatacji. W tej sytuacji zasadnym jest pytanie o to, czy polskie ustawodawstwo spełnia wymogi wynikające z norm międzynarodowych i prawa UE w dziedzinie ochrony zdrowia ludzi w związku z funkcjonowaniem określonych przedsięwzięć w środowisku, w szczególności z postanowień *Konwencji sporządzonej w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska* (Dz. U. z 2003 r., Nr 78, poz. 706) oraz *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko* (Dz. U. UE L Nr 26 z dnia 28 stycznia 2012 r.).

Z pisma Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 sierpnia 2015 r. znak: DPM.III.022-5.35.2015.KŁ.2, którego kopię załączam, wynika, że na podstawie zarządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 lipca 2014 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw przygotowania propozycji działań normujących ochronę środowiska przed hałasem (Dziennik Urzędowy Ministra Środowiska z dnia 1 grudnia 2014 r.) w Ministerstwie Środowiska działa (działał) Zespół w randze organu pomocniczego Ministerstwa do spraw ochrony środowiska przez hałasem. Przedmiotem zainteresowania Zespołu było m.in. zagadnienie wprowadzenia przepisów określających minimalne odległości turbin wiatrowych od zabudowań mieszkalnych. Z uwagi na kontrowersje, jakie budzi to zagadnienie, miało być ono poddane dalszym analizom.

Po wtóre, z pisma Ministra Infrastruktury i Rozwoju zdaje się wynikać, że w ocenie Ministerstwa Środowiska kwestia określenia dopuszczalnych poziomów hałasu emitowanego w wyniku funkcjonowania farm wiatrowych, czyli hałasu w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.) nie wydaje się konieczna. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich obowiązujące w tej materii regulacje nie chronią jednak w sposób efektywny zdrowia ludzi przed hałasem emitowanym z tego typu urządzeń. Na konieczność podjęcia inicjatywy legislacyjnej przez Ministra Środowiska w tym zakresie wskazała również Najwyższa Izba Kontroli. W jej ocenie niezbędne jest określenie metodologii oceny poziomu hałasu emitowanego przez elektrownie wiatrowe w czasie ich optymalnej eksploatacji przy prędkości wiatru wynoszącej 10-12 m/s (zob. Informacja o wynikach kontroli pn. „Lokalizacja i budowa lądowych farm wiatrowych”, Warszawa, dnia 16 lipca 2014 r., Nr ewid. 131/2014/P/13/189/LWR).

Do Ministra Środowiska adresowany jest ponadto wniosek Najwyższa Izba Kontroli zawarty w ww. informacji o wynikach kontroli o zmianę rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112) poprzez określenie dopuszczalnych poziomów hałasu infradźwiękowego w środowisku.

Z przywołanego wyżej pisma Ministra Infrastruktury i Rozwoju wynika jednak, że według Ministerstwa Środowiska właściwym organem do zainicjowania działań na rzecz regulacji dotyczących akustycznych standardów jakości środowiska w zakresie niskich częstotliwości pozostaje minister do spraw zdrowia. Jednocześnie z tego samego pisma wynika, że w opinii Ministra Zdrowia ewentualne określenie dopuszczalnej minimalnej odległości lokalizacji farm wiatrowych od siedzib ludzkich, z uwagi na ochronę środowiska, powinno nastąpić *in genere* w przepisach, za opracowanie których jest odpowiedzialny minister właściwy do spraw środowiska.

Warto także przypomnieć, że, przykładowo, w opinii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny „odległością gwarantującą zarówno dotrzymanie norm hałasu, zminimalizowane ewentualnych uciążliwości oraz ograniczenie do minimum wpływu efektu migotania cieni, emisji infradźwięków i zagrożeń związanych z

odrywaniem od łopat (turbin) kawałków lodu, jest dystans co najmniej 2 km” (źródło: odpowiedź z dnia 22 października 2012 r. Sekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia – z upoważnienia Ministra – na interpelację nr 9364 w sprawie badań nad wpływem farm wiatrowych na zdrowie człowieka).

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 *ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) zwracam się z uprzejmą prośbą o zajęcie przez Pana Ministra stanowiska w sprawie będącej przedmiotem niniejszego wystąpienia generalnego. Ze względu na interdyscyplinarny charakter poruszonego zagadnienia wyrażam nadzieję, że stanowisko Pana Ministra zostanie uzgodnione z właściwymi ministrami, zwłaszcza z Ministrem Zdrowia oraz Ministrem Infrastruktury i Budownictwa, do których również wystosowałem stosowne wystąpienia z prośbą o analizę zagadnienia i podjęcie inicjatywy legislacyjnej. O podjętych działaniach poinformowałem także Ministra Energetyki, bowiem aktualnie do przedmiotowa problematyka mieści się również w zakresie właściwości kierowanego przez niego resortu.

W załączeniu:

- kopia pisma Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 sierpnia 2015 r. znak: DPM.III.022-5.35.2015.KŁ.2